

Onbereikbaar?

Nelleke de Jong – van den Berg

Forum voor samenlevingsvragen, over Geluk. Geluk als maatschappelijk vraagstuk dus? Deze serie korte interviews maakt het concreet. In die toch wat abstracte maatschappij zijn we immers vooral onderdeel van een aantal kleinere samenlevingsverbanden: gezin, kerk, school, werk, sportclub, stad. Straalt het goede samenleven op dat microniveau af op de samenleving in haar geheel? Aan vijf mensen die professioneel of als vrijwilliger bij een van die kringen betrokken zijn, stelde Festus vier vragen.

Als eerste aan Erik Hoogcarspel, filosoof en auteur van *Durf te denken over geluk*, een historische inleiding in de filosofie voor havoleerlingen.

Van alles waarnaar men toen erg uitkeek, is veel gerealiseerd. En toch blijft het maar tegenvallen. Het leven is niet simpeler, laat staan gelukkiger geworden. Het lijkt of de hele wereld gebukt gaat onder teleurstelling, woede zelfs. Alsof we alle cadeautjes hebben uitpakkt, en er uit het laatste iets bedorvens, stinkends en vies tevoorschijn gekomen is. In het publieke debat vóél je de felle woede op je afkomen.

Men kwam van een productie- in een consumptiemaatschappij terecht. Alles kon gemaakt, het moest alleen nog aan de man gebracht. Daar werd de reclame voor uitgevonden, het nieuwe evangelie voor de gelukkige mens. Maar een nieuwe shampoo maakt je niet gelukkiger. Je hebt volledige keuzevrijheid, maar de keuzes zijn zo ingewikkeld (mobiel abonnement, zorgverzekering), dat we er alleen maar onzeker van worden. En daarbij leven we in zoveel verschillende, gescheiden werelden, dat ons leven in plaats van gelukkig eerder vluchtig is.

Hoe draagt u met uw werk aan die 'gelukkige' samenleving bij?

De gelukkige samenleving lijkt verder weg dan ooit, maar ze is tegelijk verbazend dichtbij. In de vijfde klas leiden ze om beurten een klassengesprek, waarbij ik alleen observeer. Dan voeren ze zelfstandig een filosofisch gesprek over een onderwerp van hun keuze. Dan is het geluk onder handbereik: met anderen nadenken over onderwerpen die je interesseren en aangaan. Geluk is zo'n onderwerp, dat bovendien al werd besproken door de Grieken. Dus vraag ik leerlingen: Gaat het in jouw leven zoals zij beweren? Een doel van filosofie is immers na te denken over je eigen leven. Dat gaat in fases: in de 4e klas, als ze 15, 16 zijn, is hun eigen leven en geluk het meest belangrijke ter wereld. Twee jaar later kun je met hen spreken over politieke en wetenschapsfilosofie – in de 6e mogen ze al stemmen.

Ik hoop hun te leren vastigheid in zichzelf te vinden door afstand te nemen. Dat ze zich realiseren: ik hoeft niet mee te doen, ik ben vrij. Dan geef je leerlingen in hun opgroeien wat ruimte – en het besef dat je voor geluk mekaar nodig hebt.

Wat inspireert u daarbij?

Ik wil zoveel mogelijk doorgeven, een plantje water geven zodat het opbloeit. Leerlingen stimuleren in hun ontwikkeling. Ik heb daar geen zeggenschap over, het is niet mijn ontwikkeling, maar dat is wel mijn ideaal: hen ertoe te brengen het beste in zichzelf boven te halen. ◀

Wat voor werk doet u?

Ik ben leraar filosofie op de Goudse Scholengemeenschap Leo Vroman.

Hoe stel u zich de gelukkige samenleving voor?

Die kan ik me niet anders voorstellen dan met een forse dosis ironie. Eind negentiende, begin twintigste eeuw lag de gelukkige samenleving net voorbij de horizon, men was er opgewekt naar op weg.

Initiëren, inspireren en verbinden

Straalt het goede samenleven op microniveau af op de samenleving in haar geheel? Als laatste in de serie mini-interviews Heleen van Praag, die met 'Gouden Initiatieven' de sociale cohesie verbetert, bijvoorbeeld in Gouda.

Wat voor werk doe je?

Ik ben bioloog, uit Wageningen, dus ingenieur. Zo werd ik beleidsmedewerker milieueducatie en later gemeentelijk milieuoördinator. Toen ik betrokken raakte bij de oprichting van Eco-teams, kreeg ik een rode draad te pakken: ik houd erg van het ondersteunen en activeren van mensen. Eind 2006 ben ik voor mijzelf begonnen, met 'Gouden Initiatieven'.

De focus verschoof van ecologische naar sociale duurzaamheid. De missie van mijn bedrijf is het activeren en verbinden van positieve krachten in de samenleving. Zo heb ik bijvoorbeeld voor het Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtswijken meegewerkt aan het project *Kan wél!* Daarin helpen buurtcoaches mensen met ideeën voor hun buurt die ook te verwezenlijken, een vorm van *empowerment*.

Hoe stel je je de gelukkige samenleving voor?

Ik ben heel blij met een leider als Obama – en straks misschien Cohen. Zij hebben allebei dat verbindende dat samenlevingen nodig hebben. Cohen is zo'n integer man, echt een *mensch!* Maar ga niet verheerlijken, neem je eigen

verantwoordelijkheid. Leaders zijn ook maar mensen, die fouten maken, mogen maken. In onze maatschappij word je zo vaak afgerekend op je fouten, terwijl een lerende samenleving zoveel beter werkt. *Stop, look, correct, action* is zoveel constructiever dan mensen aan de schandpaal nagelen. Verantwoordelijkheid nemen, leren en samenwerken – dat zijn de kernwoorden. En dat moet van onderop komen. Zat mensen met goeie ideeën. Loesje zag dat ooit goed: Initiatief zoekt nemer.

Hoe draag je daar met je werk aan bij?

Na de aanslagen op 11 september 2001 dacht ik: We moeten de wereld nu choqueren met liefde, met iets dat net zoveel impact heeft, maar dan in positieve zin. Dat lukt als je positieve initiatieven verbindt, dat geeft zoveel inspiratie en kracht dat je met elkaar een andere wereld kunt creëren. Dat projecteer ik nu helemaal op Goudse samenleving! (Ze lacht.) Met een groepje gelijkgestemden hebben we De Ideeënrouwerij opgericht. We hebben een complimentenlijn geopend en geven een digitale nieuwsbrief met positief

Nelleke de Jong – van den Berg

nieuws uit, de *Gouda Graag*. In samenwerking met de gemeente en twee corporaties organiseren we *Gouda bruist!*-avonden, waar bewoners hun initiatieven presenteren en elkaar daarmee enthousiast maken. Een voorbeeld is de actie van een groep creatievelingen, Say cheese Gouda. Die avonden weerspiegelen de drie aspecten van mijn manier van werken: zelf initiëren, anderen inspireren en verbindingen aanbrenge.

Zo creëren Gouwenaren hun eigen gelukkige samenleving, een creatieve, verbonden, vrolijke stad, en bieden we tegenwicht aan het beeld van onveiligheid. Waarom krijgt het negatieve zoveel aandacht? Wat is dat voor masochisme in de samenleving?

Wat inspireert je?

Als je positief ingestelde mensen bij elkaar brengt, ontstaat er chemie, enthousiasme. Vanuit die *power* kun je zoveel doen! ◀

Meer info: www.goudeninitiatieven.nl

